

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Етногеографія			
		Статус дисципліни <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка				
Спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)				
Освітня програма	Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота				
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)				
Форма навчання	Денна, заочна				
Курс	3-й				
Семестр	Денна форма — 5-й, заочна форма - 6-й				
Обсяг дисципліни	Кредити	3,0	Години	90	
	Лекційні			денна форма - 20 год., заочна форма - 4 год.	
	Практичні/семінарські			денна форма - 14 год., заочна форма - 4 год.	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			денна форма - 56 год., заочна форма - 82 год.	
Семестровий контроль	залік				
Викладач	Маслова Наталія Миколаївна, к.г.н., доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук				
Контактна інформація	n.m.maslova@cuspu.edu.ua				
Кафедра	філософії та соціальних наук				
Факультет	психології та історії				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p>В процесі вивчення дисципліни студенти ознайомляться з теоретичними та прикладними основами етногеографії, отримають знання про етноси, їх походження, класифікації та територіальну організацію; етнічні процеси та етногеографічні особливості регіонів світу та України.</p> <p>Курс є логічним продовженням курсу географії населення та продовжує фахову географічну підготовку студентів.</p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p>Метою курсу є ознайомлення студентів з етногеографією як науковою дисципліною; формування знань про етноси, їх походження, класифікації та територіальну організацію; етнічні процеси; етногеографічні особливості регіонів світу та України.</p> <p><i>Завдання дисципліни:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомлення з теоретико-методологічними основами етногеографії, зокрема з об'єктом і предметом дослідження, місцем в системі наук, зв'язками з іншими науками, джерелами етногеографічних знань та особливостями методик етногеографічних досліджень; • оволодіння сучасним понятійно-термінологічним апаратом етнічної географії; • ознайомлення з сутністю поняття «етнос», концепціями етногенезу, класифікаціями етносів; • ознайомлення з етнічними процесами та конфліктами, видами сепаратизму, шляхами вирішення або зниження гострот 				

	<p>етнічних конфліктів, вогнищами сучасних етнічних конфліктів та сепаратизму;</p> <ul style="list-style-type: none"> • формування знань про етногеографічні особливості регіонів світу; • ознайомлення з основами етногеографії України; • формувати вміння і навички аналізувати етногеографічну ситуацію в регіоні чи країні, працювати з результатами переписів населення, визначати індекс етнічної мозаїчності території, аналізувати етнічні процеси та виявляти причини етнічних конфліктів тощо. <p>Знання, вміння та компетентності, отримані в результаті опанування дисципліни, знадобляться студентам у майбутній професійній діяльності. Виховне значення курсу полягає у формуванні поваги та толерантного ставлення до представників різних рас, етносів, релігій.</p>
<p>Компетентності</p>	<p>Інтегральна: здатність розв'язувати професійні проблеми та спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти та організації краєзнавчо-туристичної роботи, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки, застосовувати інноваційні технології в роботі, критично та творчо мислити.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1 – базові знання з дисциплін соціально-гуманітарної підготовки з обов'язки, необхідному для засвоєння фахових дисциплін та професійної діяльності вчителя.</p> <p>ЗК3 – здатність до проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності.</p> <p>ЗК9 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.</p> <p>ЗК12 – здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами), дотримуватися гендерної рівності, виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність мультикультурності у суспільстві, виражати національну та культурну ідентичність, творчо самовиражатись (культурна компетентність), застосовувати соціальні навички (soft skills).</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>ФК13 – здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігійних просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.</p> <p>ФК – здатність аналізувати етногеографічну та конфесійну ситуацію в регіоні чи країні; порівнювати етномовну ситуацію в різних регіонах; виявляти основні етномовні та етноконфесійні тенденції; визначати індекс етнічної мозаїчності території, аналізувати етнічні процеси та виявляти причини етнічних та етноконфесійних конфліктів та сепаратизму; характеризувати етногеографічні особливості різних регіонів світу та України.</p>
<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти оволодіють наступними компетентностями:</i></p> <p>Знання і розуміння</p> <p>ПРН6 – знає та розуміє закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.</p>

ПРН7 – володіє базовими знаннями з дисциплін суспільногуманітарної підготовки, оцінює і прогнозує політичні, економічні, соціальні та культурні процеси та явища.

Уміння

ПРН11 – встановлює закономірності територіальної організації суспільного виробництва та населення, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та регіонах;

ПРН – аналізує етногеографічну та конфесійну ситуацію в регіоні чи країні; порівнює етномовну ситуацію в різних регіонах; виявляє основні етномовні та етноконфесійні тенденції; визначає індекси етнічної мозаїчності території, аналізує етнічні процеси та виявляє причини етнічних та етноконфесійних конфліктів та сепаратизму; характеризує етногеографічні особливості різних регіонів світу та України.

Комунікація

ПРН20 – розуміє значення культури як форми людського існування; цінує різноманіття та мультикультурність світу, виявляє повагу та цінує українську національну культуру, виражає національну та культурну ідентичність, творчо самовиражається, застосовує соціальні навички (soft skills), керується у своїй діяльності сучасними принципами 13 толерантності, діалогу, співробітництва та гендерної рівності, педагогічно підтримує осіб з особливими освітніми потребами.

Зміст дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи етногеографії

Тема 1. Вступ. Етногеографія як наука і навчальна дисципліна

Предмет і об'єкт дослідження етногеографії. Місце етногеографії в системі наук та зв'язки з іншими науками. Понятійно-термінологічний апарат етногеографії. Джерела етногеографічної інформації. Методи етногеографічних досліджень.

Тема 2. Поняття про етнос. Концепції етносів. Поняття «етнос» та «етнічність». Атрибутні ознаки етносу. Структура етносу. Етногенез. Концепції етносу та етногенезу.

Тема 3. Класифікації етносів. Антропологічна (расова) класифікація етносів. Лінгвістична класифікація етносів. Релігійна класифікація етносів. Географічна та господарчо-побутова класифікація етносів. Класифікація етносів за кількісною ознакою.

Тема 4. Етнічні процеси і конфлікти. Етнічні процеси. Етноevolюційні та етнотрансформаційні процеси. Етнічне об'єднання та етнічне роз'єднання. Етнічні конфлікти та фактори їх виникнення. Поняття «сепаратизм». Причини сепаратизму. Варіації та регіональні різновиди сепаратизму. Сучасні райони релігійно-етнічних конфліктів та вогнища сепаратизму. Реакції влади на етнічні конфлікти та прояви сепаратизму.

Розділ 2. Етногеографічні особливості регіонів світу та України

Тема 1. Етногеографічні особливості регіонів світу. Етногеографічні особливості Європи, Африки, Америки, Австралії та Океанії.

Тема 2. Етногеографія України. Етногеографія українських земель упродовж ХХ ст. Етномовний склад населення України згідно з результатами Першого Всеукраїнського перепису населення у 2001 р. Географія української етнічної нації. Концепції етногенезу українців. Географія етнонаціональних груп та невеликих корінних народів України. Етногеографічне районування України. Географія західної та східної української діаспори. Географія автохтонного етнічного українського населення в суміжних з Україною державах. Етномовний склад населення Кіровоградської області.

Критерії оцінювання роботи студентів

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- залік;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи.

Оцінюванню підлягають:

- .рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях;
- .доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- .участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- .активність при обговоренні питань практичного заняття;
- .виконані практичні роботи;
- .реферати, презентації, доповіді;
- .систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань тощо.

Методи поточного контролю: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, захист рефератів, повідомлень, мультимедійних презентацій, проектів, контрольна робота; перевірка виконаних завдань у класі на платформі Google Classroom тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття з дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни "Етногеографія"

Оцінювання якості знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється на практичних заняттях, на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попередньо отриману оцінку) та під час контролю самостійною роботою студентів.

Види робіт студентів, які підлягають поточному контролю:

- усна відповідь;
- виконання практичної роботи;
- доповідь чи повідомлення;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;

- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- письмові завдання (контрольні, самостійні роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

Максимальний бал з кожну тему практичного заняття – **1 балів**, в тому числі:

- .за усну чи письмову відповідь, реферат, презентацію з теми – 5 балів;
- .за виконання та захист практичної роботи – 5 балів;
- .за самостійну роботу з теми — 4 бали.

Крім того, студент має змогу отримати 0,5 бали за доповнення, 5 балів — за реферат чи презентацію з теми.

Критерії оцінювання студентських теоретичних усних відповідей чи повідомлень на практичних заняттях з курсу «Етногеографія»

При оцінюванні усних, письмових відповідей та повідомлень студентів **враховується:**

- .рівень осмислення навчального матеріалу;
- .рівень сформованості аналітичних вмій і концептуальних підходів;
- .повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
- .використання додаткової літератури;
- .порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків.

Максимальна кількість балів за усну відповідь чи повідомлення – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату етногеографії та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. У відповіді демонструється розуміння причинно-наслідкових зв'язків та історико-географічних закономірностей розвитку територій. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань етногеографії та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відсутні відповіді мовні та стилістичні помилки.

4 бали ставиться у випадку, коли відповідь студента майже повна, майже усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Розуміє суть основних історико-географічних закономірностей, не достатньо глибоко розкриває причинно-наслідкові зв'язки. У відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. Протягом відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомих та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь неповна, фрагментарна. Студент має системних знань з етногеографії чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат етногеографії в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, частково порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає причинно-наслідкові зв'язки та історико-географічні закономірності, але не достатньо повно розкриває їх зміст. У відповіді відсутні посилання на

фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли відповідь фрагментарна. Студент не має системних знань з етногеографії чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат етногеографії в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, непослідовний нелогічний. Студент майже не розуміє суть причинно-наслідкових зв'язків та історико-географічних закономірностей. Студент не вміє використовувати знання на практиці. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли студент має поверхові знання з теми. Оперує лише окремими фразами, відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не знає причинно-наслідкових зв'язків та історико-географічних закономірностей. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання практичної роботи

При оцінювання практичних робіт враховуються:

- .відповіді при захисті роботи;
- .повнота виконання завдань;
- .правильність та якість виконання завдань;
- .наявність висновків;
- .акуратність в оформленні тощо.

Максимальна кількість балів за лабораторну роботу – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання практичної роботи з теми. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу з теми практичного заняття. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував високий рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 бали ставиться, коли студент виконав всі завдання для практичної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь на питання викладача при захисті роботи майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань або виконав всі завдання практичної роботи, але 1/2 з них виконана не досить якісно. Відповідь на теоретичні питання під час захисту практичної роботи неповна, фрагментарна. Студент продемонстрував недостатній рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати тощо. Картографічні матеріали оформлені частково правильно, виконані не зовсім якісно та охайно. У роботі наявні фактичні та/або стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань практичної роботи. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент недостатньо оволодів вміннями аналізу, порівняння тощо. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками, виконані не якісно та неохайно. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

помилки.

1 бал ставиться, коли студент виконав $\frac{1}{2}$ завдань практичної роботи але зі значними помилками та неточностями. Демонструє вкрай поверхове знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент не оволодів вміннями аналізу, порівняння тощо. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками або відсутні. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Максимальна кількість балів за завдання для самостійної роботи кожної теми практичного заняття – **4 бали**.

4 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем курсу етногеографії, що виноситься на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповіді на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію щодо проблемних питань етногеографії та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

3 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому $\frac{2}{3}$ завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

2 б. ставиться, коли студент якісно виконав $\frac{1}{2}$ завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання, неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вмінням застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1 б. ставиться, коли студент виконав лише $\frac{1}{3}$ завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання, неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вмінням застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

0,5 б. ставиться, коли студент виконав лише $\frac{1}{4}$ завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання, неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не наводить прикладів тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання рефератів

При оцінюванні реферату враховуються:

• ступінь розкриття теми;

.рівень науковості та доступності тексту реферату;
.вміння працювати з науковою літературою, систематизувати та структурувати матеріал;
.наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
.використання при підготовці реферату декількох джерел інформації;
.дотримання вимог до оформлення реферату (наявність титульної сторінки, плану, вступу; правильність оформлення посилання на використані джерела; список використаних джерел; оцінка грамотності та культури викладу; дотримання вимог до обсягу реферату тощо);
.вільне володіння матеріалом реферату при захисті.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за реферат – **балів.**

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до написання реферату, позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція; сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, не зовсім витриманий обсяг реферату, недоліки в оформленні.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки, є значні неточності у викладі матеріалу; відсутня логіка викладу, не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні.

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування, тема висвітлена дуже поверхово або частково, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні.

1 бал виставляється у випадку, коли тема реферату не розкрито, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг реферату занадто малий; не дотримано вимог до оформлення реферату.

Критерії оцінювання презентації

При оцінюванні комп'ютерної презентації враховуються:

.наявність титульного слайда, на якому зазначено назву доповіді/презентації та відомості про авторів;

.логічна послідовність слайдів;

.дотриманні вимог до тексту слайдів (наявністю заголовків, які висвітлюють основну ідею цього слайда; не більше ніж 6-8 рядків тексту на слайді, по 6-8 слів у рядку; текст повинен складатися з простих речень та коротких слів; розмір символів тексту має бути достатнім для розпізнавання найвіддаленішого кутка аудиторії, рекомендований розмір символів не менше ніж 24 пт.).

.дотримання вимог до графічних об'єктів на слайдах (кількість зображень повинна бути достатньою для ілюстрації змісту слайда або виступу, але не переобтяжувати сприйняття відомостей; варто вибирати такі зображення, на яких деталі добре розрізняються; на одному слайді мають бути зображення одного стилю (або фотографії, або мальовані зображення) тощо).

.дотримання вимог до оформлення презентації: слайди не повинні бути перенасичені текстом, а містити більше графічних, картографічних та ілюстративних матеріалів; усі слайди бажано оформлювати в одному стилі; кольоровій гамі презентації рекомендується використовувати не більше ніж 2-3 кольори та 2-3 їх відтінки; для демонстрації презентації на великому екрані з використанням мультимедійного проектора колір тла слайдів має бути світлим; колір тексту має бути контрастним до кольору тла.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за презентацію – **балів.**

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до змісту презентації, повною мірою розкрита тема, дотримана логіка викладу матеріалу, витриманий обсяг презентації, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення слайдів.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, дещо порушена логіка викладу або не зовсім витриманий обсяг презентації, є недоліки в оформленні слайдів.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але

при цьому допущені значні недоліки у викладі матеріалу; відсутня або порушена логіка викладу; не витриманий обсяг презентації або матеріалу слайдах; є недоліки в оформленні слайдів.

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до презентації, тематика висвітлена дуже поверхово або частково; відсутня логіка викладу, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні слайдів.

1 бал виставляється у випадку, коли тема презентації не розкрито, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг презентації занадто малий; не дотримано вимог до оформлення слайдів.

Підсумковий (семестровий) контроль

З дисципліни «Етногеографія» передбачена така форма підсумкового контролю як залік. Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю та відповідної підсумковій семестровій модульній оцінці. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

*Студенти заочної форми навчання складають залік в усній формі.

Політика курсу

Вимоги викладача. В процесі вивчення дисципліни студенти мають відвідувати всі лекційні та практичні заняття. Система оцінювання – накопичувальна, тому для того, щоби набрати необхідні бали до заліку (мінімально – 60 балів), студент має виконати всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни, бути активним на кожному занятті.

Пропущені за поважною причиною заняття відпрацьовуються під час консультацій.

Усі практичні роботи та завдання для самостійної роботи мають бути виконані вчасно. Практичні роботи захищаються кожним студентом індивідуально. Форма представлення результатів та контроль за самостійною роботою прописані у методичних рекомендаціях до самостійної роботи. Практичні роботи, конспекти уроків та інші види робіт, які є копією робіт інших студентів не зараховуються. Конспекти уроків мають бути розгорнутими з деталізацією кожного з етапів та дидактичних моментів уроку.

Політика виставлення балів. Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитною трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Враховуються бали набрані при поточному опитуванні захисті практичних робіт, контролю за самостійною роботою та бали з контрольні роботи з різних модулів. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; акцентується увага на неприпустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання т. ін.

Комплексна система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни включає:

- *поточний контроль (ПК)* – оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу з окремих складових (модулів) навчальної програми дисципліни під час аудиторних занять, консультацій та результатів самостійної роботи й оцінюється сумою набраних балів;

	<p>- підсумковий (семестровий) контроль (ПСК). Форми поточного контролю: - <i>поточна оцінка</i> – кількість балів, яку отримує студент у результаті контролю за виконанням усіх видів робіт (теоретичних, практичних занять, завдань до самостійної роботи, захисту практичних робіт, конспектів уроків тощо); - <i>підсумкова поточна оцінка</i> – сумарна кількість балів, яку отримує студент за результатами здійснення поточного контролю.</p> <p>У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття з дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.</p> <p>Під час підготовки доповідей, повідомлень та рефератів студенти мають дотримуватися академічної доброчесності, уникати плагіату та робити необхідні посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019 №10 від 07.02.2022).</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">Методичне забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тексти лекцій (в електронному варіанті). 2. Методичні розробки практичних занять (в електронному та паперовому варіанті) 3. Матеріали в навчальному класі "Етногеографія" на освітній платформі Google Classroom 4. Маслова Н. М. Етногеографія: Навчально-методичний посібник для студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів / Н. М. Маслова. – Кропивницький, 2016. – 116 с. 5. Маслова Н. М. Етногеографія: Навчально-методичний посібник для студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів. Видання 2-ге, перероблене / Н. М. Маслова. – Кропивницький, 2017. – 116 с. <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua 2. Організація Об'єднаних Націй // http://www.un.org 3. Фонд ООН з народонаселення (UNFPA) // http://www.unfpa.org 4. Population Reference Bureau // http://www.prb.org 5. Demographic Yearbook System // http://www.millenniumindicator 6. Державний комітет статистики України http://www.ukrstat.gov.ua 7. Результати Першого Всеукраїнського перепису населення 2001 р. // http://www.ukrcensus.gov.ua 8. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України http://www.idss.org.ua
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Картографічні матеріали, ноутбуки, смартфони, презентаційні матеріали до лекцій</p> <p style="text-align: center;">Рекомендована література Основна</p>

1. Дністрянський М. С. Етногеографія України: Навчальний посібник. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
2. Дністрянський М. С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. Монографія. – Львів: Літопис Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 490 с.
3. Анісімова Г. М., Молнар Й. Й., Молнар Д. С.С. Географія населення. Курс лекцій. – Ужгород: СП «ПоліПрінт», 2012. – 212 с.
4. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008.
5. Методологічні засади географії: підручник/О.Г.Топчієва, Д.С.Мальчикова, І.О.Пилипенко, В.В.Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 366 с.

Допоміжна

1. Грушевський М. На порозі нової України. // Великий українець. Матеріали з життя і діяльності М.С.Грушевського. – К.:Веселка,1992. С.133-179.
2. Дахно І.І. Країни світу: Енциклоп. Довідник./ І.І. Дахно. — К.: Мандрівка, 2004. — 606 с
3. Дністрянський М.С. Україна в політико-географічному вимірі./ М.С. Дністрянський — Л.: ЛНУ, 2000. — 310 с
4. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник./ І.А. Дубович — Львів: Ліга-прес, 2005. — 819 с
5. Заставний Ф. Всеукраїнський перепис населення 2001 р.: аналіз та оцінка // Географія та основи економіки в школі. – 2003. - № 2. – С. 35-39.
6. Заставний Ф.Д. Населення України. – Львів: „Край”, „Просвіта”, 1993.–224 с.
7. Крисаченко В.С. Динаміка населення: демографічні, етнічні та глобальні виміри: Монографія. – К.: НІСД, 2005. – 368 с.: іл.
8. Кузик С. Економічна і соціальна географія Америки. / С. Кузик — Львів: ЛНУ, 1999. — 299 с
9. Лисяк - Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом. //Історія та філософії України. Хрестоматія. – К.,1993.
10. **Маслова Н. М.** Етногеографія: Навчально-методичний посібник для студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів / Н. М. Маслова. – Кропивницький, 2016. – 116 с.
11. **Маслова Н. М.** Етногеографія: Навчально-методичний посібник для студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів. Видання 2-ге, перероблене / Н. М. Маслова. – Кропивницький, 2017. – 116 с.
12. **Маслова Н.М.** Динаміка етнічного складу та мовної ситуації в умовах соціокультурної рубіжності Кіровоградської області / Н.М. Маслова // Учені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. – Т. 24 (63)- . № 2, частина 1. - Географія. – 2011. - с.181-188. Маслова Н.М. Етнолінгвістична рубіжність Кіровоградської області / Н.М. Маслова// Геополітика та екогеодинаміка регіонів. - Т.7. Вип. 1- 2. – 2011. – С.163-177. Маслова Н.М. Георелігійна ситуація в Кіровоградській області / Н.М. Маслова //Україна: географія цілей та можливостей. Зб. наук. праць. К.: ВГЛ «Обрії», 2012. – Т. II. – С. 146-150.
13. **Maslova Natalia N.** Modern georeligious situation in Central Ukraine // European Applied Studies: modern approaches in scientific research. Papers of the 1st International Scientific Conference (Volume 1) December 17-19, 2012/ - Stuttgart, ORT Publishing, 2012. - P. 359-362.
14. **Маслова Н.М.** Етномовна складова сучасних соціокультурних процесів в Кіровоградській області /Н.М. Маслова // Географічна наука і практика: виклики епохи: Матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 130-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 16-18 травня 2013 р.) / [Відповід. редактори: доц. В.І. Біланюк, доц. Є.А. Іванов]. У 3-ох томах. – Львів:

Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – Том 1. – С. 263-271.

15. **Маслова Н. М., Мунтян П. П.** Сепаратизм в сучасному світі: суттєві причини та регіональні різновиди // Н. М. Маслова, П. П. Мунтян / Матеріали обласної науково-практичної конференції «Стратегія інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 22 березня 2018 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2018. – С. 218-227.
16. **Маслова Н., Мирза-Сіденко В., Переведенцев В.** Суспільно-географічні аспекти поширення протестантизму в Україні / Н. М. Маслова, В. Мирза-Сіденко, В. Переведенцев // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Серія: Географія. – 2018. – № 2. – Випуск 4. – С. 77-86.
17. **Маслова Наталія.** Динаміка мовної ситуації в Кіровоградській області упродовж 1970-2001 рр. / Н. М. Маслова // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стратегія інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 21 березня 2019 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2019. – С. 263-267.
18. **Маслова Н.М., Андріященко Д.О.** Географічні та конфесійні аспекти поширення православ'я в Україні та Кіровоградській області / Н. М. Маслова, Д. О. Андріященко // Стратегія інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 березня-16 квітня 2020 р.) / за заг. ред. проф. Н.А. Калініченко. Харків: ФОП Озеров, 2020. – С. 92-96.
19. **Масляк П.О.** Економічна і соціальна географія світу. / П.О.Масляк, І.І.Дахно — К.: Вежа, 2004. — 279 с
20. **Масляк Я.О.** Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу/ Я.О. Масляк, Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко— К.: Лібр, 1996. — 397 с
21. **Наулко В. І.** Динаміка етнічного складу населення України в ХХ ст. / В. І. Наулко // Український географічний журнал. – 1997. – № 2. – С. 17–22.
22. **Національний склад населення Кіровоградської області та його мовні ознаки (за даними всеукраїнського перепису населення 2001 року)** / Кіровоградське обласне управління статистики. – Кіровоград: Кіровоградське обл. упр. статистики, 2003 р. – 120 с.
23. **Розподіл населення регіонів України за національністю та рідною мовою за матеріалами Всеукраїнського перепису населення 2001 року** [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/nationality_population/nationality_population1.
24. **Романцов В.О.** Українці на одвічних землях (XVIII- поч. ХХІ ст.) – 1-ге вид. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2005. – 200 с.
25. **Юрківський В.М.** Країни світу. / В.М. Юрківський— К.: Либідь, 2000. —366 с.